

สมรรถนะที่จำเป็นด้านสารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพ
ที่ปฏิบัติงานในสถานบริการด้านสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร

เชษฐา รัตนาวดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการบริหารการพยาบาล

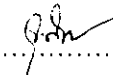
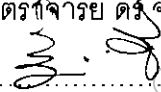
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กุมภาพันธ์ 2552

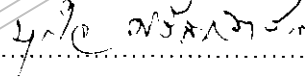
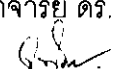
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ เศรษฐวุฒิ รัตนานูวัติ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สุวดี สกุลคุ)

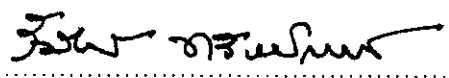
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญใจ ศรีสถิตยัณรากรณ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี)

.....กรรมการ
(ดร.สุวดี สกุลคุ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ชำออยู่)

คณะพยาบาลศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)
วันที่ 23 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี จากความเมตตากรุณาให้คำปรึกษาและช่วย
แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี ประธาน
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุวิทย์ สกุลคุ กรรมการที่ปรึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทาง
ในการศึกษาค้นคว้า หาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้
ผู้วิจัยรู้สึกยินดีที่ได้อาจารย์ทั้งสองท่านเป็นที่ปรึกษา รู้สึกซาบซึ้งในความสนใจและเอาใจใส่ของ
ท่านอาจารย์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.วิภา จีระแพทย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.สุกัญญา ประจุศิลป์ และ ผศ.ธัญญลักษณ์ วัจนะวิสิทธิ์ ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ใน
การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย รวมทั้งพยายาม
วิชาชีพในเขตกรุงเทพมหานครทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี
ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ
คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้
เอ่ยนามในที่นี้ ที่ช่วยให้กำลังใจและความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ
ลงด้วยดี

เชษฐวุฒิ รัตนานูวัตติ

48910011: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ: สมรรถนะที่จำเป็นด้านสารสนเทศ/พยาบาลวิชาชีพ/สถานบริการด้านสุขภาพ

เชษฐวุฒิ รัตนานูวัติ: สมรรถนะที่จำเป็นด้านสารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสถานบริการด้านสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร (REQUIRED NURSING INFORMATICS COMPETENCIES OF PROFESSIONAL NURSES IN HEALTH CARE ORGANIZATIONS, BANGKOK METROPOLIS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: จุฬาลักษณ์ บารมี, Ph.D., สุวดี สกุลคู่, Ph.D., 142 หน้า, ปี พ.ศ. 2552

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านสารสนเทศที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในสถานบริการด้านสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน เกี่ยวกับสมรรถนะด้านสารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานพยาบาลในสถานบริการด้านสุขภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและนำสาระที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปสร้างแบบสอบถามสมรรถนะด้านสารสนเทศที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของพยาบาลวิชาชีพเกี่ยวกับสมรรถนะด้านสารสนเทศที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในสถานบริการด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 2 เป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 426 คน สุ่มตัวอย่างจากพยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานบริการด้านสุขภาพระดับต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชนจำนวน 36 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากสาระที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 1 แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามสมรรถนะที่จำเป็นด้านสารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสถานบริการด้านสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ทางสารสนเทศ ด้านทักษะทางสารสนเทศและด้านจริยธรรมทางสารสนเทศ นำไปหาความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ .92, .98, .96 และ .98 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศในภาพรวมอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก รายการสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับสูงมาก 4 รายการ อยู่ในระดับสูง 70 รายการ ไม่มีรายการใดอยู่ในระดับต่ำหรือต่ำที่สุด ในสมรรถนะด้านความรู้ทางสารสนเทศ

อยู่ในระดับสูงมาก 2 รายการ อยู่ในระดับสูง 16 รายการ ไม่มีรายการใดอยู่ในระดับต่ำหรือต่ำที่สุด
ส่วนด้านทักษะทางสารสนเทศ อยู่ในระดับสูงทั้งหมด ด้านจริยธรรมทางด้านสารสนเทศ อยู่ใน
ระดับสูงมาก 2 รายการและอยู่ในระดับสูง 14 รายการ

ความคิดเห็นของผู้บริหารและพยาบาลผู้ปฏิบัติ เกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นต่อการ
ปฏิบัติงานด้านสารสนเทศมีความสอดคล้องกัน เมื่อจำแนกตามขนาดและประเภทของสถาน
บริการ ความคิดเห็นของผู้บริหารและพยาบาลผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกัน ยกเว้น
ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ฐานข้อมูล ข้อมูลจำเป็นที่สุดซึ่งใช้ในการพยาบาล (Nursing
Minimum Data Set) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบเครือข่าย คำศัพท์ที่ใช้ในระบบอินเทอร์เน็ต
และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งผู้บริหารพยาบาลของสถานบริการสุขภาพ
ขนาดใหญ่เห็นว่าจะมีความจำเป็นในระดับต่ำหรือค่อนข้างต่ำ แตกต่างกับกลุ่มอื่น

48910011: MAJOR: NURSING ADMINISTRATION; M.N.S. (NURSING
ADMINISTRATION)

KEYWORDS: REQUIRED NURSING INFORMATICS COMPETENCIES/ PROFESSIONAL
NURSES/ HEALTH CARE ORGANIZATION

CHEDTAWUT RATTANANUWAT: REQUIRED NURSING INFORMATICS
COMPETENCIES OF PROFESSIONAL NURSES IN HEALTH CARE ORGANIZATIONS,
BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISORS: JULALUK BARAMEE. Ph.D., SUWADEE
SAKULKOO. Ph.D., 142 P. 2009.

The purpose of this study was to identify informatics competencies of professional nurses in health care organizations, Bangkok metropolis. The study involved 2 stages: stage 1 studied the opinions of 18 experts regarding required nursing informatics competencies of professional nurses. In-depth interviews were conducted and the results were used to develop the questionnaires. Stage 2 was a survey of professional nurses' opinion regarding required nursing informatics competencies. The sample in stage 2 was 426 professional nurses randomly selected from 36 different levels (types) in both private and public health care services. The instruments included 2 parts. Part I was a demographic sheet and part II was a list of nursing informatics competencies that comprised of 3 components: knowledge, skill and ethics. The nursing informatics competency questionnaire was tested for content validity and Cronbach's alpha reliability coefficients of each components and total were .92, .98, .96 and .98, respectively. Frequency, percentage, mean and standard deviation were used to analyze the data.

Research findings showed that professional nurses rated overall informatics competencies at the high to the highest important level, with 4 items being at highest, 70 items at the high, and none at the low or the lowest important level. Knowledge component of nursing informatics competencies was also rated at the high and the highest important level, with 2 items being at the highest and 16 items at the high important level. All items of skill component were rated at the high important level. Ethic

component was rated at the high and the highest important level, with 2 items being at the highest and 14 items at the high important level.

Nurse administrators' and nurse at practical level s' opinions about the importance of nursing informatics competencies were comparable. When considering the levels and types of health care services, most of nursing informatics competency items were similar; except the competencies about knowledge of basic computer, database, nursing minimum data set, networks, internet terms and basic knowledge of telecommunication in which administrators of large or tertiary – care hospitals rated as the less important level.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ.....	8
สารสนเทศทางการพยาบาล.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
วิธีการศึกษา.....	53
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะด้านสารสนเทศ ของพยาบาลวิชาชีพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานพยาบาลในสถานบริการ ด้านสุขภาพ.....	53
ผู้ให้ข้อมูล.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	55
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	56
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ขั้นตอนที่ 2 สํารวจความคิดเห็นของพยาบาลวิชาชีพเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านสารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพที่จําเป็นต่อการปฏิบัติงานในสถานบริการ ด้านสุขภาพ.....	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมการวิจัย.....	70
4 ผลการวิจัย.....	71
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะ ด้านสารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพที่จําเป็นต่อการปฏิบัติงานใน สถานบริการด้านสุขภาพ.....	71
ตอนที่ 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	73
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาศมรรถนะด้านสารสนเทศที่จําเป็นต่อการปฏิบัติงาน ของพยาบาลวิชาชีพในสถานบริการสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร.....	77
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
สรุปผลการวิจัย.....	86
การอภิปรายผลการวิจัย.....	88
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	103
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป.....	104
บรรณานุกรม.....	105
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	116
ภาคผนวก ข หนังสือขออนุญาตในการดำเนินการวิจัย	120

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และผลการศึกษาจำแนกตามระดับของ	
สถานบริการด้านสุขภาพ.....	126
ประวัติของผู้วิจัย.....	142

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการในระดับปฏิบัติการ.....	30
2 ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการในระดับบริหารงานระดับต้น.....	30
3 ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการในระดับบริหารงานระดับกลาง....	31
4 ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการในระดับบริหารงานระดับสูง.....	32
5 กลุ่มตัวอย่างในสถานบริการด้านสุขภาพระดับต่าง ๆ	63
6 จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของ สถานบริการด้านสุขภาพที่ปฏิบัติงาน และตำแหน่งงาน.....	69
7 จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม อายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงานหลังจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการ พยาบาลหรือเทียบเท่า การศึกษาอบรม ฐานงาน เพิ่มเติมทางด้านสารสนเทศและ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และลักษณะงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ.....	73
8 จำนวนและร้อยละของเครื่องมือ อุปกรณ์ด้านสารสนเทศที่มีการใช้งานใน สถานบริการด้านสุขภาพระดับต่าง ๆ.....	76
9 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะด้านสารสนเทศที่จำเป็นต่อ การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสถานบริการด้านสุขภาพในเขต กรุงเทพมหานคร.....	77